Ο Άγιος Σπυρίδων (Φώτης Κόντογλου)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 12 Δεκεμβρίου, 2022

Ὁ **ἅγιος Σπυρίδωνας** εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον τιμημένους ἁγίους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ποὺ τὸν ἐπικαλοῦνται οἱ χριστιανοὶ στὶς περιστάσεις ὅπως τὸν ἅγιο Νικόλαο, τὸν ἅγιο Γεώργιο καὶ τὸν ἅγιο Δημήτριο. Τὸ τίμιο λείψανό του τὸ ἔχει ἡ Κέρκυρα, ὅπως ἡ Ζάκυνθος ἔχει τὸ λείψανο τοῦ ἁγίου Διονυσίου καί ἡ Κεφαλληνία τὸν ἅγιο Γεράσιμο.

Γεννήθηκε στὸν καιρὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου στὸ νησὶ τῆς Κύπρου, ἀπὸ γονιοὺς φτωχούς. Γι’ αὐτὸ στὰ μικρὰ χρόνια του ἤτανε τσομπάνης καὶ φύλαγε πρόβατα. Ἤτανε πολὺ ἁπλὸς στὴ γνώμη σὰν τοὺς ψαράδες ποὺ διάλεξε ὁ Χριστὸς νὰ τοὺς κάνει μαθητές του. Σὰν ἦρθε σὲ ἡλικία, παντρεύθηκε, καὶ μετὰ χρόνια χήρεψε, καὶ τόση ἤτανε ἡ ἀρετή του, ποὺ τὸν κάνανε ἐπίσκοπο σὲ μία πολιτεία λεγόμενη Τριμυθούντα, μ’ ὅλο ποὺ ἤτανε ὁλότελα ἀγράμματος. Παίρνοντας αὐτὸ τὸ πνευματικὸ ἀξίωμα ἔγινε ἀκόμα ἁπλούστερος καὶ ταπεινός, καὶ ποίμανε τὰ λογικὰ πρόβατα ποὺ τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Χριστὸς μὲ ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐστηρότητα ὡσὰν ὑπεύθυνος ὅπου ἤτανε γιὰ τὴ σωτηρία τους.

Ἤτανε προστάτης τῶν φτωχῶν, πατέρας τῶν ὀρφανῶν, δάσκαλος τῶν ἁμαρτωλῶν. Καὶ εἶχε τέτοια καθαρότητα καὶ ἁγιότητα, ποὺ τοῦ δόθηκε ἡ χάρη ἄνωθεν νὰ κάνει πολλὰ θαύματα, γιὰ τοῦτο ὀνομάσθηκε θαυματουργός. Μὲ τὴν προσευχὴ του μάζευε τὰ σύννεφα κ’ ἔβρεχε σὲ καιρὸ ξηρασίας, γιάτρευε τὶς ἀρρώστιες, τιμωροῦσε τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους, ὅπως ἔκανε μὲ κάποιους μαυραγορῖτες ποὺ γκρέμνισε τὶς ἀποθῆκες ποὺ φυλάγανε τὸ σιτάρι, ἐνῷ ὁ κόσμος πέθαινε ἀπὸ τὴν πεῖνα, καὶ καταπλακωθήκανε μαζὶ μὲ τὸ σιτάρι: *”καὶ μελετώμενον λιμὸν παρὰ τῶν σιτοκαπήλων, ἔλυσε, συμπεσουσῶν αὐτοῖς, τῶν ἀποθηκῶν αἷς τὸν σῖτον συνέσχον”*. Καὶ μ’ ὅλα αὐτὰ ἐζοῦσε μὲ τόση φτώχεια, ποὺ σὰν πῆγε κάποτε ἕνας φτωχὸς νὰ τὸν βοηθήσει γιὰ νὰ πληρώσει κάποιο χρέος του, δὲν εἶχε νὰ τοῦ δώσει τίποτα, καὶ μὲ θαῦμα ἔκανε μαλαματένιο ἕνα φίδι ποὺ βρέθηκε σ’ ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ τὸ ἔδωσε στὸν φτωχό, κ’ ἐκεῖνος τὸ ἔλιωσε καὶ πλήρωσε τὸ χρέος του.

Ἄλλη φορὰ πάλι ἔγινε κατακλυσμός, καὶ τὰ ποτάμια ξεχειλίσανε καὶ πλημμύρισε ἡ χώρα, κι’ ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας προσευχήθηκε καὶ τραβήξανε τὰ νερὰ καὶ στέγνωσε ὁ νεροπατημένος τόπος. Γιάτρεψε καὶ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ποὺ εἶχε ἀρρωστήσει ἀπὸ κάποια ἀγιάτρευτη ἀρρώστια, ἕνα διάκο ποὺ βουβάθηκε τὸν ἔκανε καλά, κακοὺς καὶ πλεονέκτες ἀνθρώπους ἐτιμώρησε μὲ ὑπερφυσικὴ δύναμη, καὶ πλῆθος ἄλλα θαύματα ἔκανε, ὥστε νὰ τὸν φοβοῦνται οἱ ἄδικοι κ’ οἱ ἀδικημένοι νὰ τὸν ἔχουνε γιὰ

προστάτη καὶ καταφύγιο. Ἀλλὰ πάντα εἶχε μεγάλη ἀγάπη καὶ συμπάθεια στοὺς ἁμαρτωλούς, γι’ αὐτὸ κάποιοι κλέφτες ποὺ πήγανε μία νύχτα νὰ κλέψουνε πρόβατα ἀπὸ τὴ μάνδρα του, ποὺ τὴ συντηροῦσε γιὰ νὰ βοηθᾷ τοὺς πεινασμένους, τυφλωθήκανε καὶ δὲν μπορούσανε νὰ φύγουνε, καὶ πιάσανε καὶ φωνάζανε νὰ τοὺς ἐλεήσει. Κι’ ὁ ἅγιος ὄχι μοναχά τοὺς ξανάδωσε τὸ φῶς τους, ἀλλὰ τοὺς χάρισε κ’ ἕνα κριάρι, γιατί, ὅπως τοὺς εἶπε, εἴχανε κακοπαθήσει ὅλη τὴ νύχτα, κι’ ἀφοῦ τοὺς νουθέτησε νἄναι καλοὶ ἄνθρωποι, τοὺς ἔστειλε στὰ σπίτια τους χωρὶς νὰ μάθει τίποτα ἡ ἐξουσία γιὰ τὴν κλεψιὰ ποὺ θέλανε νὰ κάνουνε.

Προέλεγε δὲ καὶ ὅσα ἤτανε νὰ γίνουνε μὲ ἀκρίβεια, ὥστε νὰ τὸν θαυμάζει ὁ κόσμος σὰν ἕνα ὑπεράνθρωπο πρόσωπο, ἀφοῦ ἀπὸ τσομπάνης ἀξιώθηκε νὰ ἀνεβεῖ σὲ τέτοιο ὕψος. Καὶ στὴν Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ποὺ ἔγινε στὴ Νίκαια, ἤτανε κι’ ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας ἀνάμεσα στοὺς τριακοσίους δέκα ὀκτὼ θεοφόρους πατέρας καί, παρ’ ὅλο ποὺ δὲν γνώριζε γράμματα, ἀποστόμωσε τὸν αἱρεσιάρχην Ἄρειο ποὺ ἤτανε ὁ πιὸ σπουδασμένος στὰ γράμματα ἀπὸ ὅλους τοὺς δεσποτάδες.

Ὅλον τὸν καιρὸ ποὺ ἔζησε δὲν ἔπαψε νὰ κάνει θαύματα. Τὸ μεγαλύτερο ἤτανε ἡ ἀνάσταση τῆς πεθαμένης κόρης του ποὺ σηκώθηκε ἀπὸ τὸ μνῆμα καὶ μαρτύρησε σὲ ποιὸ μέρος εἶχε φυλάξει τὰ χρήματα ποὺ τῆς ἐμπιστεύθηκε κάποια γυναῖκα, καὶ πάλι ξανακοιμήθηκε. Κάποτε πῆγε στὸν ἅγιο μία γυναῖκα ποὺ εἶχε ἕνα παιδάκι καὶ τῆς πέθανε, καὶ τὸν παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα πολλὰ νὰ τὸ ἀναστήσει, τόσο συνηθισμένοι ἤτανε οἱ ἄνθρωποι, ποὺ τὸν γνωρίζανε, στὰ θαύματα ποὺ ἔκανε ὁ ἅγιος. Καὶ ἐκεῖνος τὸ ἀνάστησε μὲ τὴν προσευχή του. Μὰ ἡ μητέρα του σὰν τὸ εἶδε ζωντανό, ἀπὸ τὴν πολλὴ χαρὰ της πέθανε ἡ ἴδια. Κι’ ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας ἀνέστησε καὶ τὴ γυναῖκα.

Αὐτὰ τὰ μεγάλα θαύματα ξακουσθήκανε στὸν κόσμο, κι’ ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας, ζώντας ἀκόμα, τιμήθηκε σὰν ἅγιος καὶ θαυματουργός. Καὶ ἕως τώρα κάνει πολλὰ θαύματα τὸ σκήνωμά του ποὺ εἶναι ὁ θησαυρὸς τῶν Κερκυραίων.

Ὅταν ἐλειτουργοῦσε, παραστεκότανε Ἄγγελοι ποὺ τοὺς βλέπανε μὲ τὰ μάτια τους πολλοὶ ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς, καὶ ποὺ ἔλεγε τὸ ”Εἰρήνη πᾶσι”, οἱ Ἄγγελοι ἀντιφωνούσανε ”Καὶ τῷ πνεύματί σου” ἀντὶ τῶν ψαλτάδων, καὶ τὸν περιέλουζε κάποια ὑπερφυσικὴ φωτοχυσία.

Μὲ τέτοια ἀγγελικὴ πολιτεία ἀφοῦ ἔζησε κ’ ἔφθασε σὲ βαθὺ γῆρας ποιμαίνοντας τὰ λογικὰ πρόβατα, μετέστη πρὸς Κύριον. Τὸ δὲ ἅγιο λείψανό του ἔμεινε κάμποσον καιρὸ στὴν Τριμυθούντα κι’ ἀπὸ κεῖ τὸ πήγανε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὸ ἐβάλανε στὴν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ὅπου φυλαγότανε τὰ ἅγια λείψανα πολλῶν ἁγίων. Κατὰ τὴ βασιλεία τῶν Τούρκων εὑρέθη εἰς τὰ χέρια ἑνὸς εὐλαβοῦς χριστιανοῦ ποὺ τὸν λέγανε Βούλγαρη, κι’ αὐτὸς μὲ μεγάλα βάσανα καὶ κόπους τὸ ἔφερε ἕως τὴν Ἀλβανία κρυμμένο μέσα σὲ τσουβάλια, κι’ ἀπὸ κεῖ τὸ πέρασε μ’ ἕνα καΐκι στὴν Κέρκυρα ποὺ τὴν κρατούσανε οἱ Βενετσιάνοι, κι’ ἀπὸ τότε βρίσκεται σ’

αὐτὸ τὸ νησί, ἀπείραχτο ἀπὸ τὸν καιρό, μὲ ὅλο ὅπου περάσανε 1600 χρόνια ἀπὸ τὴν κοίμησή του.

Στὸ κουβούκλιο στέκεται ὄρθιος ὁ ἅγιος, μὲ χέρια σταυρωμένα, ντυμένος μὲ τὰ ἄμφιά του καὶ τὸν βγάζουνε σὲ λιτανεία δύο φορὲς τὸ χρόνο. Οἱ Κερκυραίοι ἔχουνε τὸ ἱερὸ σκήνωμα σὲ μεγάλη εὐλάβεια καὶ τὸ θεωροῦνε θησαυρὸ τοῦ νησιοῦ τους. Τὸν καιρὸ ποὺ δούλεψα στὸ Μουσεῖο τῆς Κέρκυρας γνώρισα τὸν πάπα-Βούλγαρη, ποὺ ἤτανε ἐφημέριος του ναοῦ, κατὰ κληρονομικὸ δικαίωμα, ἄνθρωπος ποὺ ἀγαποῦσε τὴν τέχνη καὶ τὰ γράμματα. Τὸ ἅγιο λείψανο θαυματουργεῖ πάντα ἕως σήμερα σὲ ὅποιους ἐπικαλεσθοῦνε μὲ πίστη τὸν ἅγιο.

Στὴν ὀρθόδοξη ἁγιογραφία ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας παριστάνεται γηραλέος μὲ γυριστὴ μύτη καὶ μὲ διχαλωτὸ κοντὸ ἄσπρο γένι, ”γέρων διχαλογένης φορῶν σκοῦφον”. Ο σκοῦφος του εἶναι παράξενος, σὰν κινέζικος, μυτερὸς στὴν κορυφή. Δὲν ζωγραφίζεται ποτὲ ξεσκούφωτος. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς εἰκόνες ἀπάνω σὲ σανίδι εἴτε σὲ τοῖχο σὲ ἄλλο μέρος τῆς ἐκκλησίας, ζωγραφίζεται συχνὰ στὸ ἅγιο Βῆμα μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους μεγάλους ἱεράρχας Βασίλειο, Χρυσόστομο καὶ Γρηγόριο κάτω ἀπὸ τὴν Πλατυτέρα. Στὸ χαρτὶ ποὺ βαστᾶ εἶναι γραμμένο: ”Ἔτι προσφέρομέν Σοι τὴν λογικὴν ταύτην καὶ ἀναίμακτον θυσίαν”.

Ἡ ὑμνολογία μας τὸν στόλισε μὲ τὰ ἀμάραντα ἄνθη της, ποὺ πολὺ λίγοι ἀπὸ μᾶς τὰ μελετήσανε γιὰ νὰ δοῦνε πὼς ἀληθινὰ εἶναι ἀμάραντα.

”Χαίροις ἀρχιερέων κανών, τῆς Ἐκκλησίας ἀδιάσειστον ἔρεισμα· τὸ κλέος τῶν Ὀρθοδόξων, ἡ τῶν θαυμάτων πηγή, τῆς ἀγάπης ρεῖθρον μὴ κενούμενον...”. ”Πρᾶος καὶ κληρονόμος τῆς γῆς, Σύ, τῶν πραέων ἀληθῶς ἀναδέδειξαι, Σπυρίδων, πατέρων δόξα, ὁ ταῖς νευραῖς τῶν σοφῶν καὶ ἁπλῶν σου λόγων, θεία χάριτι, ἐχθρὸν τὸν παμπόνηρον καὶ παράφρονα Ἄρειον ἐναποπνίξας, καὶ τὸ δόγμα τὸ ἔνθεον καὶ σωτήριον ἀνυψώσας ἐν Πνεύματι...”. ”Ἐκ ποιμνίων ὥσπερ τὸν Δαυΐδ, σὲ ἀναλαβόμενος ὁ Πλαστουργός, λογικῆς ποίμνης ἔθετο ποιμένα πανάριστον, τῇ ἁπλότητι καὶ πραότητι λάμποντα καὶ τῇ ἀκακίᾳ, ὅσιε, Ποιμὴν καλλωπιζόμενον”. ”Μωυσέως τὸ ἄπλαστον, Δαυΐδ τὸ πρᾶον, Ἰὼβ τοῦ Αὐσίτιδος τὸ ἄμεμπτον κτησάμενος, τοῦ Πνεύματος γέγονας κατοικητήριον, μέλπων, Ἱερώτατε. Ὁ ὤν εὐλογημένος καὶ ὑπερένδοξος”. ”Σὲ ἐξ ἀλόγου ποίμνης μετήγαγεν εἰς λογικὴν τὸ Πνεῦμα, πνευματοφόρε, ὡς τὸν Μωσέα καὶ Δαυΐδ, ὧν ἐμιμήσω τὸ πρᾶον, Σπυρίδων, φῶς οἰκουμένης”. Τὸ ἀπολυτίκιον λέει: ”Τῆς Συνόδου τῆς πρώτης ἀνεδείχθης ὑπέρμαχος, καὶ θαυματουργὸς θεοφόρε, Σπυρίδων, πατὴρ ἡμῶν. Διὸ νεκρὰ Σὺ ἐν τάφῳ προσφωνεῖς, καὶ ὄφιν εἰς χρυσοῦν μετέβαλες· καὶ ἐν τῷ μέλπειν τὰς ἁγίας Σου εὐχάς, Ἀγγέλους ἔσχες συλλειτουργοῦντάς Σοι, Ἱερώτατε. Δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι· δόξα τῷ σὲ στεφανώσαντι· δόξα τῷ ἐνεργοῦντι διὰ σοῦ πᾶσιν ἰάματα”.

(Από το βιβλίο "Γίγαντες Ταπεινοί", Εκδόσεις "Ακρίτας")

(Πηγή ψηφ. κειμένου: agiazoni.gr*)*